

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Ε. ΠΕΤΡΟΥΝΙΑ
Δ. Θ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΘΗΛΕΩΝ

ΗΘΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.
4 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 4

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Τὰ γνήσια ἀντίτυπα φέρουν τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως.

PRINTED IN GREECE 1932
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οί διδάσκονες Χριστιανικήν Ἠθικήν καὶ Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν εἰς τὰ Γυμνάσια εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ κάμνουν πάντοτε ἀναδρομὴν εἰς τὰ διδάγματα τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Ρωμαϊκῆς ἀρχαιότητος, διὰ νὰ καταστήσωσι περισσότερο ἀντιληπτὴν τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ βαθεῖα καὶ πλήρης κατανόησις τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας προϋποθέτει τὴν γνῶσιν τῶν ἠθικοφιλοσοφικῶν συστημάτων τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων κυρίως.

Τὸ πρόβλημα δὲ τῆς Ἠθικῆς ἀποκορυφούμενον εἰς τὸν Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλην εὕρισκει τὴν πλήρη καὶ τελείαν διαμόρφωσίν του εἰς τὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν· διὰ τὴν μεγάλην του δὲ ἀκριβῶς σημασίαν ἐπιβάλλεται νὰ τὸ παρακολουθήσῃ κανεὶς ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐμφανίσεώς του.

Ὅλα τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μὲ σκοπὸν τὴν ἔρευναν τῶν προβλημάτων τῆς Ἠθικῆς βιβλία ἢ εἶναι στοιχειώδη Ἐγχειρίδια Χριστιανικῆς Ἠθικῆς μονοπλεύρως ἐξετάζον-

τα τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἢ ἔργα ἐξετάζοντα φιλοσοφικῶς τὰ προβλήματα τῆς Ἠθικῆς. Προσπάθεια συστηματικῆς καὶ μεθοδικῆς συγκρίσεως τῆς Χριστιανικῆς Ἠθικῆς πρὸς τὰς προηγηθείσας ἠθικὰς διδασκαλίας δὲν ἔχει μέχρι σήμερον, καθ' ὅσον γνωρίζομεν τοῦλάχιστον, γίνεαι.

Τὴν προσπάθειαν αὐτὴν ἀνελάβομεν διὰ τῆς παρούσης μελέτης ἡμῶν μετὰ τὴν πεποίθησιν ὅτι προσφέρομεν μικρὰν συμβολὴν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐρεῦνης καὶ προαγωγῆς τῆς Χριστιανικῆς Ἠθικῆς.

Διαιροῦμεν τὴν μελέτην μας ταύτην εἰς δύο μέρη. Τὸ πρῶτον—τὸ ἐκδιδόμενον μετὰ τὸ παρὸν τεῦχος—περιλαμβάνει τὴν σύγκρισιν τῆς Χριστιανικῆς Ἠθικῆς τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων πρὸς τὴν Ἠθικὴν τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων. Τὸ δεύτερον δὲ μέρος—τὸ ὁποῖον προσεχῶς θὰ δημοσιεύσωμεν—θὰ περιλάβῃ τὴν κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους διαμόρφωσιν τῆς Χριστιανικῆς Ἠθικῆς.

Ἀθῆναι Ἰούνιος 1932.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ε. ΠΕΤΡΟΥΝΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ Ἠθικὴ διεμορφώθη εἰς Ἐπιστήμην ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους,¹ ἐξειλίχθη δὲ ἐπὶ τὸ ἐπιστημονικώτερον ἀπὸ τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἐχει ὡς ὑποκείμενον τὴν ἐξέτασιν τῶν πράξεων καὶ ἐνεργειῶν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀνήκει εἰς τὰς πρακτικὰς ἐπιστήμας. Ὅπως ὅμως ὅλαι αἱ πρακτικαὶ ἐπιστήμαι ἐπὶ θεωρίας στηρίζονται, διότι αἱ ἀρχαὶ αὐτῶν κεῖνται εἰς ἄλλας ἐπιστήμας καθ' αὐτὸ θεωρητικὰς, οὕτω καὶ ἡ Ἠθικὴ παραλαμβάνουσα γνώσεις ἐξ ἄλλων ἐπιστημῶν ἔχει τὴν θεωρίαν τῆς εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ ἀνωτάτου σκοποῦ, τὸν ὅποιον ἐπιδιώκει. Ἡ ἔρευνα αὐτὴ δὲν γίνεται διὰ τῆς ἐμπειρικῆς μόνον μεθόδου, δὲν περιορίζεται δηλ. εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ἠθικῶν φαινομένων καὶ τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς ἀληθοῦς σημασίας των, ἀλλὰ καὶ ἀσχολεῖται εἰς τὴν ἀναγωγὴν τούτων εἰς ἓν ὀργανικὸν ὅλον, εἰς ἀξιώματα· ἄνευ τούτου καθίσταται ἀδύνατος ἡ κατανόησις τοῦ ἠθικοῦ ὕλικου καὶ ἡ δημιουργία ἠθικοῦ συστήματος. Εἶναι λοιπὸν ἀναγκαιοτάτη ἡ χρησιμοποίησις τῆς θεωρητικῆς μεθόδου διὰ τὴν συμπλήρωσιν καὶ ἐπεξεργασίαν τῆς διὰ τῆς ἐμπειρικῆς μεθόδου συλλογῆς τῶν ἠθικῶν φαινομένων. Κατὰ ταῦτα καὶ αἱ δύο αὐταὶ μέθοδοι, ἐμπειρικὴ

---

1. Καὶ τοῦ Πλάτωνος τὸ φιλοσ. σύστημα εἶναι κυρίως ἠθικόν, ἀλλὰ πρῶτος ὁ Ἀριστοτέλης ἔγραψεν ἴδιον ἔργον περὶ Ἠθικῆς, τὰ Ἠθικὰ Νικομάχεια.

καὶ θεωρητικὴ εἶναι ἀπαραίτητοι εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ἠθικῶν φαινομένων. Ἡ Ἠθικὴ κατὰ τὸν κύκλον τῆς ἐνεργείας τῆς δὲν ὑπῆρξεν ἢ αὐτὴ δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐποχάς. Ἡ φύσις τῆς εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸν βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ ποῦ ἔχει ἓνας λαὸς ἢ ἓν ἄτομον.

Δὲν προτιθέμεθα νὰ ἐξετάσωμεν εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην μας τὴν διὰ τούτους ἢ ἐκείνους τοὺς λόγους τοιαύτην ἢ τοιαύτην διαμόρφωσιν τῆς Ἠθικῆς κατὰ τὰς διαφοροὺς ἐποχὰς τῆς ζωῆς τοῦ Ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἐκθέτοντες περιγραφικῶς τὰς Ἠθικὰς Ἀρχὰς τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων νὰ συγκρίνωμεν αὐτὰς πρὸς τὴν Ἠθικὴν τῶν πρώτων Χριστιανικῶν χρόνων μετὰ τὸν σκοπὸν νὰ δείξωμεν τὴν ὑπεροχὴν τῆς Χριστιανικῆς Ἠθικῆς καὶ τὴν συμβολὴν αὐτῆς εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος.

